

8. DZIAŁALNOŚĆ KONTROLNA

Działalność kontrolna Inspekcji prowadzona jest w oparciu o ustawę o Inspekcji Ochrony Środowiska (tekst jednolity Dz.U. z 2013 r. poz. 686 z późn. zm.), wytyczne Głównego Inspektora Ochrony Środowiska zawarte w „Ogólnych kierunkach działalności Inspekcji Ochrony Środowiska w latach 2013–2015”, jak i coroczne wytyczne do planowania działalności organów IOŚ.

Inspekcja realizując swoje ustawowe zadania w zakresie czynności kontrolnych współpracuje z innymi jednostkami administracji rządowej i samorządowej, w tym z: Państwową Inspekcją Sanitarną, Inspekcją Weterynaryjną, Państwową Inspekcją Pracy, Państwową Strażą Pożarną, Policją, Strażą Graniczną, Inspekcją Transportu Drogowego, a także Najwyższą Izbą Kontroli. Współpraca ta polega głównie na wzajemnej wymianie informacji o wynikach kontroli oraz działaniach podjętych w toku kontroli. Inspekcja współpracuje również z organami ścigania (policja, prokuratura) w ramach prowadzenia przez te organy dochodzeń i śledztw.

Cele działalności kontrolnej przyjęte do realizacji w 2013 r.

Priorytetowymi zadaniami była realizacja przyjętych w 2013 r. **ogólnokrajowych celów kontroli**:

1. Nadzór nad wypełnianiem wymogów ochrony środowiska przez prowadzących instalacje wymienionych w Traktacie Akcesyjnym;
2. Sprawdzanie realizacji przez gminy zadań dotyczących zamykania składowisk odpadów komunalnych, zgodnie z wytycznymi określonymi w Krajowym Planie Gospodarki Odpadami 2014 r.;
3. Sprawdzenie przestrzegania przepisów dotyczących ochrony powietrza przez prowadzących instalacje energetycznego spalania paliw określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 22 kwietnia 2011 r. w sprawie standardów emisyjnych z instalacji;
4. Poprawa jakości danych dostarczanych przez prowadzących instalację w ramach Krajowego Rejestru Uwalniania i Transferu Zanieczyszczeń;
5. Sprawdzanie zawartości siarki w ciężkim oleju opałowym stosowanym w instalacjach energetycznego spalania paliw oraz oleju do silników statków żeglugi śródlądowej;
6. Kontrola podmiotów wprowadzających ścieki do wód lub do ziemi pod kątem sprawdzenia przestrzegania prawa i decyzji administracyjnych;
7. Sprawdzenie przestrzegania przepisów przez podmioty używające czynników chłodniczych oraz dokonujące obrotu nimi pod kątem zastępowania SZWO czynnikami z grupy F-gazów;
8. Ocena przestrzegania wymagań wynikających z ustawy o bateriach i akumulatorach przez podmioty prowadzące działalność w zakresie wytwarzania,

zbierania i przetwarzania zużytych baterii i zużytych akumulatorów;

9. Ocena wypełniania wymogów w zakresie postępowania z odpadami, w tym z odpadami niebezpiecznymi;
10. Eliminowanie nielegalnej działalności w zakresie recyklingu pojazdów oraz zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego;
11. Sprawdzenie prawidłowości realizacji międzynarodowego przemieszczania odpadów z listy zielonej, w szczególności klasyfikacji przemieszczanych odpadów;
12. Sprawdzenie prawidłowości funkcjonowania instalacji przetwarzających i magazynujących odpady, do których są lub mają być przywożone, w szczególności odpady niebezpieczne z krajów spoza UE;

oraz **celów o charakterze wojewódzkim**:

1. Przestrzeganie wymagań ochrony środowiska przez prowadzących instalacje wymagające pozwoleń zintegrowanego;
2. Przestrzeganie wymagań ochrony środowiska przez obiekty objęte cyklami kontrolnymi ogólnopolskimi.
3. Wypełnianie przez inwestorów wymagań ochrony środowiska;
4. Spełnianie wymagań w zakresie ochrony powietrza;
5. Przestrzeganie przepisów w zakresie gospodarki wodnej;
6. Kontrola przestrzegania ustawy o odpadach wydobywczych;
7. Przestrzeganie wymagań w zakresie ochrony przed hałasem;
8. Ocena realizacji obowiązków wynikających z przeciwdziałania poważnym awariom związanym z substancjami niebezpiecznymi;
9. Przestrzeganie przepisów ustawy o opakowaniach i odpadach opakowaniowych oraz ustawy o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami;
10. Przestrzeganie przepisów ustawy o zużytym sprzęcie elektrycznym i elektronicznym;
11. Ocena wypełniania wymagań Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie rejestracji, oceny, udzielania zezwoleń i stosowanych ograniczeń w zakresie chemikaliów REACH;
12. Przestrzeganie wymagań w zakresie postępowania z substancjami stwarzającymi szczególne zagrożenia dla środowiska;
13. Kontrola spełniania przez wyrób zasadniczych wymagań;
14. Stosowanie i przechowywanie nawozów;
15. Przestrzeganie wymagań ochrony środowiska przez podmioty ubiegające się o wydanie stosownych zaświadczeń i informacji;
16. Przestrzeganie wymagań ustawy o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji;

17. Kontrola przestrzegania przepisów ustawy o organizmach genetycznie zmodyfikowanych;
18. Sprawdzenie realizacji zarządzeń pokontrolnych i decyzji Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska;
19. Rozpatrzenie wniosków o przeprowadzenie kontroli;
20. Kontrola przestrzegania przepisów o ochronie środowiska oraz decyzji ustalających warunki korzystania ze środowiska zgodnie z zakresem ustalonym w programie kontroli.

Kontrolowane podmioty

W WIOŚ we Wrocławiu prowadzona jest na bieżąco ewidencja jednostek organizacyjnych podlegających kontroli. Wg stanu na dzień 31.12.2013 r. liczba zakładów pozostających w ewidencji wynosi 7951.

W 2013 r. WIOŚ we Wrocławiu przeprowadził łącznie 3718 kontroli, z tego:

- 814 kontroli zakładów z wyjazdem w teren, w tym 575 planowych oraz 175 interwencyjnych, z których 483 wykazało nieprawidłowości,
- 82 kontrole z wyjazdem w teren bez ustalonego podmiotu,
- 48 skontrolowanych transportów, towarów lub odpadów,
- 2774 kontrole dokumentacyjne.

W celu sprawdzenia spełnienia wymogów ochrony środowiska, w uzasadnionych przypadkach, wykonywane były kontrolne pomiary lub pobór próbek do analizy. Ogółem w ciągu roku przeprowadzono 142 kontrole połączonych z pomiarem.

Działania pokontrolne

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami podczas kontroli zakładów w 2013 r. podjęto działania dyscyplinujące, a w szczególności wydano:

- 385 zarządzeń pokontrolnych,
- 21 decyzji ustalających wysokość kar bieżących,
- 106 decyzji wymierzających kary za okres naruszenia na ogólną kwotę 3 813 292,00 zł,
- 28 decyzji odraczających termin płatności kary pieniężnej na ogólną kwotę 1 343 845,00 zł,
- 9 decyzji o rozliczeniu kar w związku z realizacją inwestycji na kwotę 1 233 147,00 zł,
- 3 decyzje rozkładające karę na raty za nieprzestrzeganie przepisów ustawy o odpadach na kwotę 498 401,00 zł,
- 9 decyzji o kosztach poboru próbek i wykonania pomiarów i analiz na ogólną kwotę 10 485,00 zł,
- 3 decyzje karne na podstawie art. 236d ust. 1 i 2 ustawy Prawo ochrony środowiska na kwotę 30 000,00 zł,
- 4 decyzje karne za magazynowanie lub składowanie odpadów na ogólną kwotę 450 249,00 zł,
- 20 decyzji karnych za nieprzestrzeganie przepisów ustawy z 27 kwietnia 2001 r. o odpadach na kwotę 170 000,00 zł,
- 20 decyzji karnych za nieprzestrzeganie przepisów ustawy z 14 grudnia 2012 r. o odpadach

- (art.194, art.195, art.200) na kwotę 38 000,00 zł,
- 2 decyzje karne za nieprzestrzeganie przepisów w zakresie zużytego sprzętu elektrycznego i elektro-nicznego na kwotę 10 000,00 zł,
 - 5 decyzji karnych za nieprzestrzeganie przepisów w zakresie recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji na kwotę 75 000,00 zł,
 - 4 decyzje karne za nieprzestrzeganie przepisów w zakresie międzynarodowego przemieszczania odpadów na kwotę 175 000,00 zł,
 - 11 decyzji karnych z ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach na kwotę 13 700,00 zł,

skierowano:

- 5 wniosków do organów ścigania – w dwóch sprawach została orzeczona wina. W tym zakresie należy wskazać, że wzrasta częstotliwość składania wyjaśnień i zeznań przez inspektorów WIOŚ w związku z postępowaniami prowadzonymi przez Policję w wyniku doniesień o przestępstwach przeciwko środowisku składanych przez inne organy i osoby. Ponadto na wniosek Prokuratora w jednym z takich odrębnych postępowań przedstawiciel DWIOŚ występuje jako oskarżyciel posiłkowy;
- 4 wnioski do sądów powszechnych – w jednej sprawie orzeczono winę,

wymierzono:

- 70 grzywn w postaci mandatów karnych na kwotę 24 300 zł.

Skargi i interwencje

W 2013 r. do WIOŚ we Wrocławiu wpłynęło 561 wniosków o interwencję, z czego 165 wniosków zostało przekazanych zgodnie z kompetencjami do załatwienia właściwym organom. Część spraw przekazano po uprzednim przeprowadzeniu rozpoznania w terenie lub po dokonaniu innych ustaleń na podstawie posiadanych materiałów. Spośród przyjętych interwencji część obejmowała więcej niż jeden komponent środowiska. Charakterystyka tematyczna i ilościowa wniosków o interwencję przedstawiała się następująco:

- ochrona przed odpadami – 174,
- ochrona czystości wody i gospodarka wodno-ściekowa – 120,
- ochrona powietrza – 120,
- ochrona przed hałasem – 97,
- ochrona przyrody – 18,
- stosunki wodne i podtapianie gruntów – 1,
- ochrona przed promieniowaniem – 7,
- sprawy związane ze stosowaniem prawa górniczego i geologicznego – 2,
- sprawy różne – 54.

Rozpatrując interwencje przeprowadzono 175 kontroli. W wyniku stwierdzonych nieprawidłowości podjęto następujące działania pokontrolne:

wydano:

- 88 zarządzeń pokontrolnych,

skierowano:

- 2 wnioski do organów ścigania,

- 2 wnioski do organów administracji rządowej,
- 101 wniosków do organów administracji samorządowej,

wszczęto:

- 19 postępowań karno-administracyjnych, nałożono:

- 25 grzywn w postaci mandatów karnych.

Liczba interwencji napływających do WIOŚ utrzymuje się na tym samym poziomie. Podobnie jak w latach ubiegłych, w 2013 roku większość interwencji dotyczyła spraw o lokalnym zasięgu oddziaływania. Interweniujący w przesyłanych lub zgłaszanych telefonicznie wnioskach o podjęcie interwencji często podnosili brak reakcji innych organów administracji, w szczególności samorządów, na kierowane zawiadomienia o naruszeniu prawa ochrony środowiska. W wielu przypadkach skarżący kierowali sprawę do WIOŚ uznając Inspekcję Ochrony Środowiska, jako organ skuteczniejszy w egzekwowaniu obowiązków ciążących na sprawcach uciążliwości, podkreślając brak zaufania do innych organów. Część zgłaszanych spraw wynikała bezpośrednio z konfliktów sąsiedzkich.

Cykle kontrolne

W roku 2013 realizowano 4 cykle kontrolne ogólnokrajowe:

1. Ocena wywiązywania się przez prowadzących instalacje energetycznego spalania paliw z przestrzegania przepisów dotyczących ochrony powietrza określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 22 kwietnia 2011 r. w sprawie standardów emisyjnych z instalacji

Na 13 przeprowadzonych kontroli w ramach cyklu tylko 1 kontrola wykazała nieprawidłowość dotyczącą nie przedłożenia w 2012 r. do Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska pomiarów monitoringowych, co skutkowało pouczeniem i wydaniem zarządzenia pokontrolnego.

2. Ocena wypełniania przez gminy obowiązków wynikających ze znowelizowanej ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz.U.2012.391, z późn. zm.)

Cyklem kontrolnym objęto 20 gmin, co stanowi 12% gmin z terenu województwa dolnośląskiego. Najczęściej stwierdzane nieprawidłowości:

- nie wywiązywanie się z obowiązku terminowego podejmowania uchwał,
- niewykonanie obowiązku przeprowadzenia przetargu na odbieranie i zagospodarowanie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości zamieszkałych,
- brak uchwał związanych z warunkami i trybem składania deklaracji za pomocą środków komunikacji elektronicznej,
- nie zakończenie tworzenia na terenie gminy punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych,

zapewniających łatwy dostęp dla wszystkich mieszkańców gminy,

- nie osiągnięcie w 2012 roku wymaganego poziomu recyklingu i przygotowania do ponownego użycia frakcji odpadów: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła,
- nie osiągnięcie w 2012 roku wymaganego poziomu recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych budowlanych,
- nie osiągnięcie w 2012 roku wymaganego poziomu ograniczenia masy odpadów ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania,
- brak na stronie internetowej informacji o:

- miejscach zagospodarowania przez podmioty odbierające odpady komunalne od właścicieli nieruchomości z terenu gminy zmieszanych odpadów komunalnych, odpadów zielonych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych przeznaczonych do składowania,
- osiągniętych przez gminę oraz podmioty odbierające odpady komunalne wymaganych poziomach recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami oraz ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania,
- punktach selektywnego zbierania odpadów,
- zbierających zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny.

W wyniku stwierdzonych naruszeń podjęto działania:

- 2 wystąpienia do Rady Gminy,
- 12 zarządzeń pokontrolnych,
- 1 wszczęte postępowanie w sprawie wymierzenia kary pieniężnej za nie wykonanie obowiązku przeprowadzenia przetargu na odbieranie i zagospodarowanie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości zamieszkałych,
- 1 wszczęte postępowanie w sprawie wymierzenia kary z ustawy o odpadach za prowadzenie zbierania odpadów w punkcie selektywnej zbiórki odpadów w Jugowicach bez wymaganego zezwolenia.

3. Kontrola regionalnych instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych

Zgodnie z uchwałą Sejmiku Województwa Dolnośląskiego nr XL/1243/13 z dnia 26 września 2013 r. w sprawie wykonania Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami na terenie województwa dolnośląskiego zarejestrowano 46 instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych.

W ramach cyklu przestrzegania przez gminy przepisów ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach WIOŚ przeprowadził kontrole 41 regionalnych instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych. W wyniku stwierdzonych naruszeń podjęto działania dyscyplinujące, a w szczególności:

- wydano 10 zarządzeń pokontrolnych,

- nałożono 3 grzywny w postaci mandatu karnego,
- skierowano 5 wystąpień do innych organów,
- wydano 1 decyzję ustalającą termin usunięcia naruszeń,
- w 9 przypadkach udzielono pouczenia.

4. Sprawdzenie przestrzegania wymogów ochrony środowiska przez wybranych przedsiębiorców wprowadzających sprzęt elektryczny i elektroniczny zawierający czynnik chłodniczy i przetwarzających ww. zużyty sprzęt

W ramach przedmiotowego cyklu do kontroli zostały wytypowane przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska 3 podmioty z terenu województwa dolnośląskiego. Kontrolę przeprowadzono tylko w 1 przypadku, w pozostałych 2 odstąpiono od kontroli z uwagi na brak wprowadzania, zbierania i serwisowania sprzętu chłodniczego.

W wyniku kontroli wydano 1 zarządzenie pokontrolne zobowiązujące podmiot do usunięcia stwierdzonych podczas kontroli naruszeń oraz udzielono 2 pouczeń.

Przeciwdziałanie poważnym awariom

Według stanu na dzień 31 grudnia 2013 r. rejestr zakładów, potencjalnych sprawców poważnych awarii obejmował 75 zakładów, w tym:

- 17 zakładów zakwalifikowanych do grupy o dużym ryzyku (ZDR),
- 22 zakładów zakwalifikowanych do grupy o zwiększonym ryzyku (ZZR),

- 36 pozostałych zakładów mogących spowodować poważne awarie.

W 2013 r. przeprowadzono:

- 17 kontroli planowanych z zakresu przeciwdziałania poważnym awariom w zakładach zaliczonych do ZDR, z czego 8 kontroli wykazało naruszenia przepisów prawa,
- 11 kontroli planowanych i 2 kontrole pozaplanowe z zakresu przeciwdziałania poważnym awariom w zakładach zaliczonych do ZZR, z czego 8 kontroli wykazało naruszenia przepisów prawa,
- 13 kontroli z zakresu przeciwdziałania poważnym awariom w zakładach zaliczonych do potencjalnych sprawców PA.

Przeprowadzono również 8 kontroli z zakresu przestrzegania przepisów ustawy o substancjach i preparatach chemicznych. Kontrole nie wykazały nieprawidłowości w przedmiotowym zakresie.

W 2013 r. miało miejsce 16 zdarzeń o znamionach poważnych awarii i poważnych awarii, z których 12 dotyczyło emisji, a 4 – pożarów. Żadne ze zdarzeń nie spełniło kryteriów zawartych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 30 grudnia 2002 r. w sprawie poważnych awarii objętych obowiązkiem zgłoszenia do GIOŚ.

3 zdarzenia dotyczyły uwolnienia substancji do wód powierzchniowych, 1 – uwolnienia substancji do gruntu, 11 – uwolnienia substancji do powietrza.

W ramach prowadzenia nadzoru nad usuwaniem skutków zdarzeń WIOŚ przeprowadził 6 kontroli.